

## PROCEDIMENT EN CAS D'ACCIDENT BIOLÒGIC

(aprovat pel Comitè de Seguretat i Salut dia 25 de maig de 2012)

**Darrera actualització:** desembre de 2015

### 1. Introducció

Aquest procediment estableix l'actuació que ha de seguir el personal de la UIB en cas d'accident biològic durant la seva feina.

**Risc biològic:** és la possible exposició a agents biològics que poden provocar malalties infeccioses. La transmissió pot ser per via respiratòria, digestiva, sanguínia, per la pell o les mucoses.

**Accident biològic:** qualsevol punxada, tall o esquitxada a la pell o les mucoses amb sang, fluids corporals, cultius microbiològics o qualsevol altra substància potencialment contaminada amb agents biològics (aigües residuals, etc.), incloent les mossegades i esgarrapades d'animals, que el treballador pateixi mentre treballa. S'inclouen els vessaments de cultius microbiològics o de substàncies contaminades.

#### Possibles malalties

- **Derivades del contacte amb sang humana:** principalment hepatitis B (VHB), hepatitis C (VHC) i VIH, però la llista es pot ampliar amb altres malalties, com brucel·losi, diftèria, herpes, malària, sífilis, tifus, toxoplasmosi, tuberculosi, etc. El risc de contagi després d'una punxada és del 30 per cent per al VHB, 3 per cent per al VHC i 0,3 per cent per al VIH. En cas de contacte amb les mucoses o la pell ferida, el risc de contagi amb VIH és del 0,04 per cent (no s'ha quantificat per a VHB ni VHC).
- **Contacte amb altres fluids corporals** (femta, orina, saliva, semen, etc.).
- **Aigües residuals:** possibilitat de contraure infeccions víriques (hepatitis A, enterovirus, rotavirus, adenovirus...), bacterianes (tuberculosi, tètanus, *E. coli*, salmonel·losi, legionel·losi...), fúngiques i parasitàries. Per a més informació, consultau la NTP-473 de l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene (INSHT).
- **Animals:** malalties transmeses per animals (zoonosis), com tètanus, ràbia, toxoplasmosi, pneumònia, malalties gastrointestinals, febre, úlceres a la pell, etc. Per a més informació, consultau la NTP-468 de l'INSHT.
- **Cultius cel·lulars i microbiològics.**

**Font:** és la font de l'accident biològic: una persona, un cultiu, una mostra d'aigües residuals, etc. Parlam d'una font coneguda quan podem conèixer la serologia de la persona o la procedència de la mostra, i en cas contrari parlam de font desconeguda.

### 2. Legislació aplicable

- Llei 31/1995, de prevenció de riscos laborals.
- Reial decret 664/1997, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics durant el treball.

### 3. Normes bàsiques de prevenció (per a més informació, llegiu les [Normes de bioseguretat](#))

- Rentau-vos les mans després de cada contacte. Desinfectau i cobriu les ferides amb apòsits impermeables. No mengeu, beveu ni fumeu a la feina. Mai no pipetegeu amb la boca.
- Utilitzau els **equips de protecció** adequats (bata, guants impermeables, ulleres de seguretat, calçat tancat, i mascareta de cel·lulosa quan sigui necessari).
- Màxima precaució amb els **objectes punxants i tallants**. Mai no tomeu a encapsular les agulles. Substituïu el material de vidre per material de plàstic.
- **Residus**: dipositau les agulles i el material que talli o punxi en els contenidors de bioseguretat grocs. Emprau els contenidors negres per a altres residus biològics (plaques, cultius, guants). Mai no manipuleu els residus de l'interior.
- **Desinfectau** els aparells, instruments i superfícies de feina.
- És important que estigueu **vacunats** enfront dels agents biològics als quals estau exposats, si existeix la vacuna. En cas de dubte, contactau amb la Unitat Mèdica.
- **MOLT IMPORTANT**: Heu de comunicar al Servei de Prevenció els agents biològics, organismes modificats genèticament i mostres contaminades que manipuleu ([formularis](#)), així com qualsevol accident biològic (punxades, esquitxades, mossegades de rata, vessaments, etc.).

### 4. Procediment en cas d'accident biològic

#### ACTUACIÓ IMMEDIATA

- **Vessaments**: en cas de vessament de cultius, sang o altres líquids contaminats, posau-vos guants impermeables, mascareta tipus P3, ulleres de seguretat i bata; si hi ha vidres romputs, recolliu-los amb pinces i dipositau-los en els contenidors de residus sanitaris (negres o grocs). Absorbiu el líquid vessat amb paper, arrossegant des de l'exterior cap a l'interior del vessament per evitar que s'estengui, i posau-lo també en el contenidor de residus. Descontaminau la superfície afegint una solució fresca de lleixiu a l'1% de clor actiu, deixau actuar 15 minuts i recolliu amb paper absorbent. Finalment, netejau la superfície amb aigua i sabó.
- **Ferides o punxades**: rentau la ferida amb molta aigua i sabó, sense fregar, i forçant la sortida de sang. Després desinfectau la ferida amb povidona iodada.
- **Esquitxada a la mucosa de l'ull o la boca**: netejau-ho amb sèrum fisiològic o amb el rentaüls d'emergència durant 5 minuts.
- **Ingestió accidental de material contaminat per agents biològics**: anau directament a la unitat mèdica.



Punxada



Esquitxada



En cas de vessament:



Recolliu amb paper i desinfectau amb lleixiu

## SEGONA ACTUACIÓ

### **Immediatament després de l'accident, anau a la Unitat Mèdica de la UIB (Servei de Prevenció)**

Ubicació: Cas Jai.

Horari: dies lectius de 8 a 17,30 hores.

Telèfons: 971 17 34 61 – 971 25 99 53 – 971 17 33 57.

### **Si l'accident es produeix fora de l'horari de la Unitat Mèdica:**

PDI funcionari:	Anau al centre sanitari que us pertoqui per Muface: assegurança privada o centre públic (Son Espases).
PDI contractat (professors associats, ajudants, capítol VI, etc.) i PAS:	Anau a la <b>Mútua Balear</b> : Carrer del Bisbe Campins, 4. Palma. Tel.: 971 21 34 00 Gremi Forners, 2. Pol. Son Castelló. Tel.: 971 43 49 86
Estudiants (inclosos alumnes d'intercanvi) i becaris de col·laboració:	Anau a l'hospital públic (Son Espases).

La persona que pateixi un accident biològic està obligada a comunicar-ho immediatament al seu cap i a la Unitat Mèdica de la UIB. El responsable de la persona accidentada intentarà identificar la font, en col·laboració amb la Unitat Mèdica.

### **5. Unitat Mèdica (Servei de Prevenció de la UIB)**

S'encarregarà de:

- Tractament clínic dels afectats.
- Identificació de l'origen i procedència del material contaminat, junt amb el responsable de l'accidentat.
- Informar els tècnics de prevenció perquè investiguin l'accident.
- Aplicació de protocol mèdic específic segons el tipus d'agent biològic.
- Seguiment mèdic de l'afectat.

El tractament clínic en cas de **contacte amb sang** bàsicament serà:

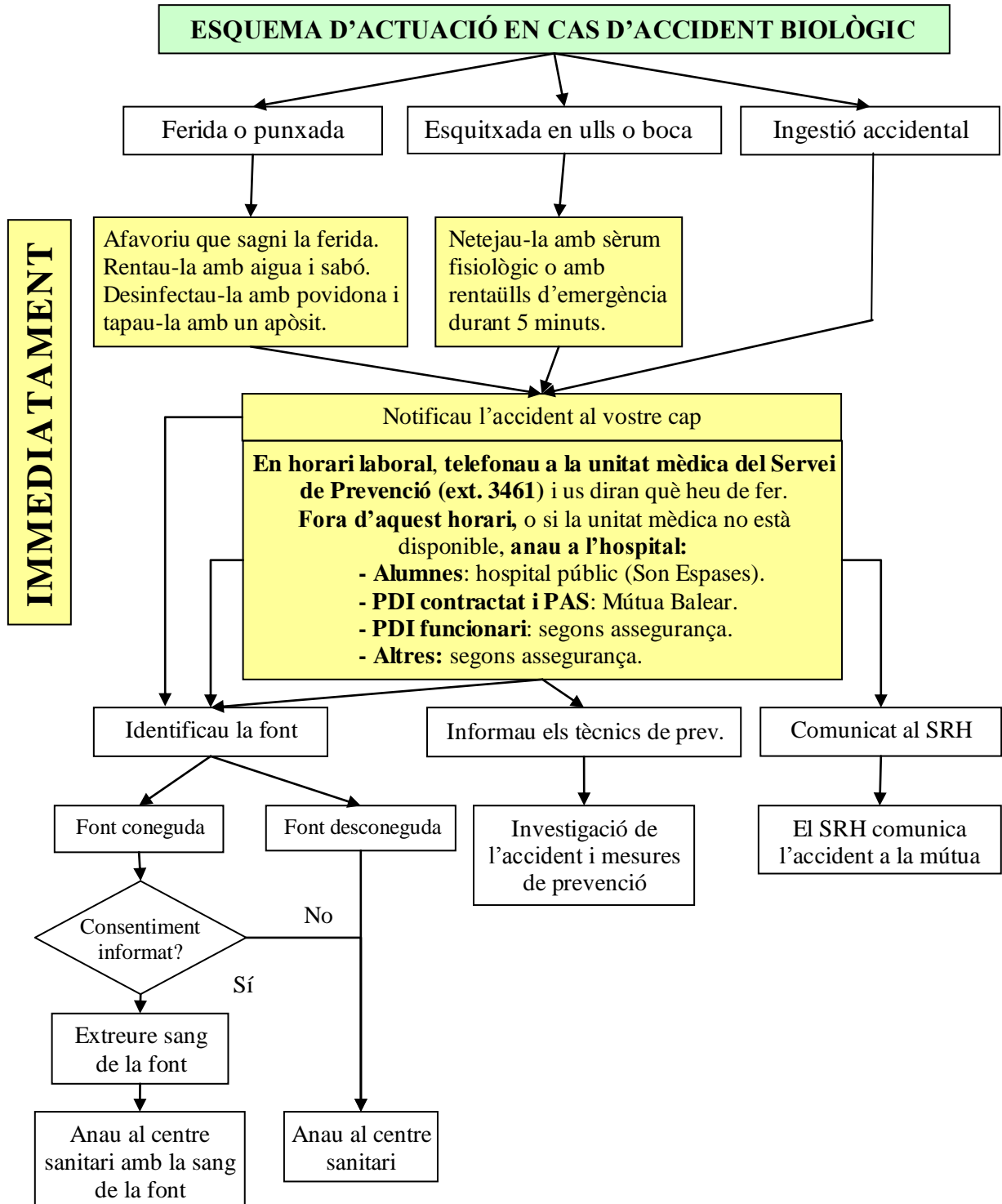
- Es considerarà tota font com a **positiva** per a HVB, VHC i HIV, llevat que disposem de serologies negatives documentades.
- Si la font és coneguda, recollirem les seves dades per a la localització posterior, i se li farà serologia, en haver firmat el consentiment informat previ (annex 1).
- Es faran les serologies basals per a VHB, VHC i VIH de la persona accidentada i de la font, si és coneguda. Es continuarà el seguiment serològic de la persona accidentada amb controls al mes i mig, 3, 6 i 12 mesos.
- Es completarà la immunització activa i/o passiva enfront de l'hepatitis B i el tètanus (annex 2).
- Es notificarà l'accident biològic al Servei de Recursos Humans (SRH), perquè aquest faci el comunicat d'accident de treball de la mútua d'accidents.

Prevenció/tractament de malalties de transmissió sanguínia:

- Hepatitis B: si la persona accidentada està vacunada i té un títol d'anticossos suficient no es requereix cap actuació. En persones no vacunades, amb vacunació incompleta o amb un títol d'anticossos molt baix (< 10mU/ml),

s'administrarà immunoglobulina específica antiVHB i simultàniament una dosi de vacuna. Posteriorment es completarà el calendari de vacuna antiVHB (annex 2), i als vacunats amb títol d'anticossos baix els administraran una segona dosi d'immunoglobulina un mes després.

- Hepatitis C: no existeix vacuna, i no s'ha documentat l'eficàcia d'administrar gammaglobulina inespecífica. Només es fa seguiment serològic.
- VIH: existeix tractament de quimioprofilaxi antiretroviral postexposició (PPE), i el tractament és més eficaç si s'inicia en les primeres dues hores. Una PPE completa inclou l'administració de diversos antiretrovirals durant diverses setmanes, i és un tractament car i amb molts efectes secundaris. La Unitat Mèdica us assessorarà sobre els pros i contres d'aquests tractaments. En cas d'embaràs, se seguiran les pautes que determini la Unitat Mèdica.



## ANNEX 1

### FULL DE CONSENTIMENT INFORMAT

El senyor / La senyora .....  
amb l'adreça .....

Ha estat informat/ada que una persona ha resultat accidentada i, atesa la possibilitat que pugui produir-se un contagi, dóna el seu consentiment perquè em realitzin les determinacions analítiques sanguínies següents: anticossos de VIH, serologia d'hepatitis B i anticossos d'hepatitis C, amb l'objecte de completar el protocol establert per a accidentes amb risc biològic.

El resultat d'aquestes determinacions es tractarà amb la màxima confidencialitat, seré informat/ada del resultat i rebré tota la atenció i tot el consell que pugui necessitar després de la seva valoració.

Palma, ..... d ..... de .....

*Firma,*

Nota: En cas de menors d'edat o d'incapacitació del pacient, cal anotar el grau de parentesc del firmant amb el pacient: .....

## ANNEX 2

Antecedents de vacunació antitetànica	Actuació en cas de ferida punxant
Vacunat (3 dosis) fa < 10 anys	No cal actuació
Vacunat (3 dosis) fa > 10 anys	1 dosi de record
Vacunat incomplet	Completar la pauta vacunal
No vacunat o incert	Pauta vacunal completa (0-1-12 mesos)

Antecedents de vacunació enfront de VHB	Actuació en cas de contacte de risc
Vacunat (3 dosis) amb anti-HBs > 10 mU/ml	No cal actuació
Vacunat (3 dosis) amb anti-HBs < 10 mU/ml	HBIG (0-1 mes) + 1 dosi de record
Vacunació incompleta	HBIG + completar pauta vacunal
No vacunat o incert	HBIG + pauta vacunal (0-1-6 mesos)

### CARTELL PER ALS LABORATORIS

